

Посилення спроможності територіальних громад: досягнення «U-LEAD з Європою»

Партнери: Міністерство розвитку громад та територій України

За підтримки: Європейського Союзу та його країн-членів Німеччини, Данії, Франції, Польщі та Словенії

Тривалість, бюджет: 2016 – 2027, 279 млн євро

Громади в умовах війни, відбудови та вступу до ЄС

ГРОМАДА І РЕФОРМА:

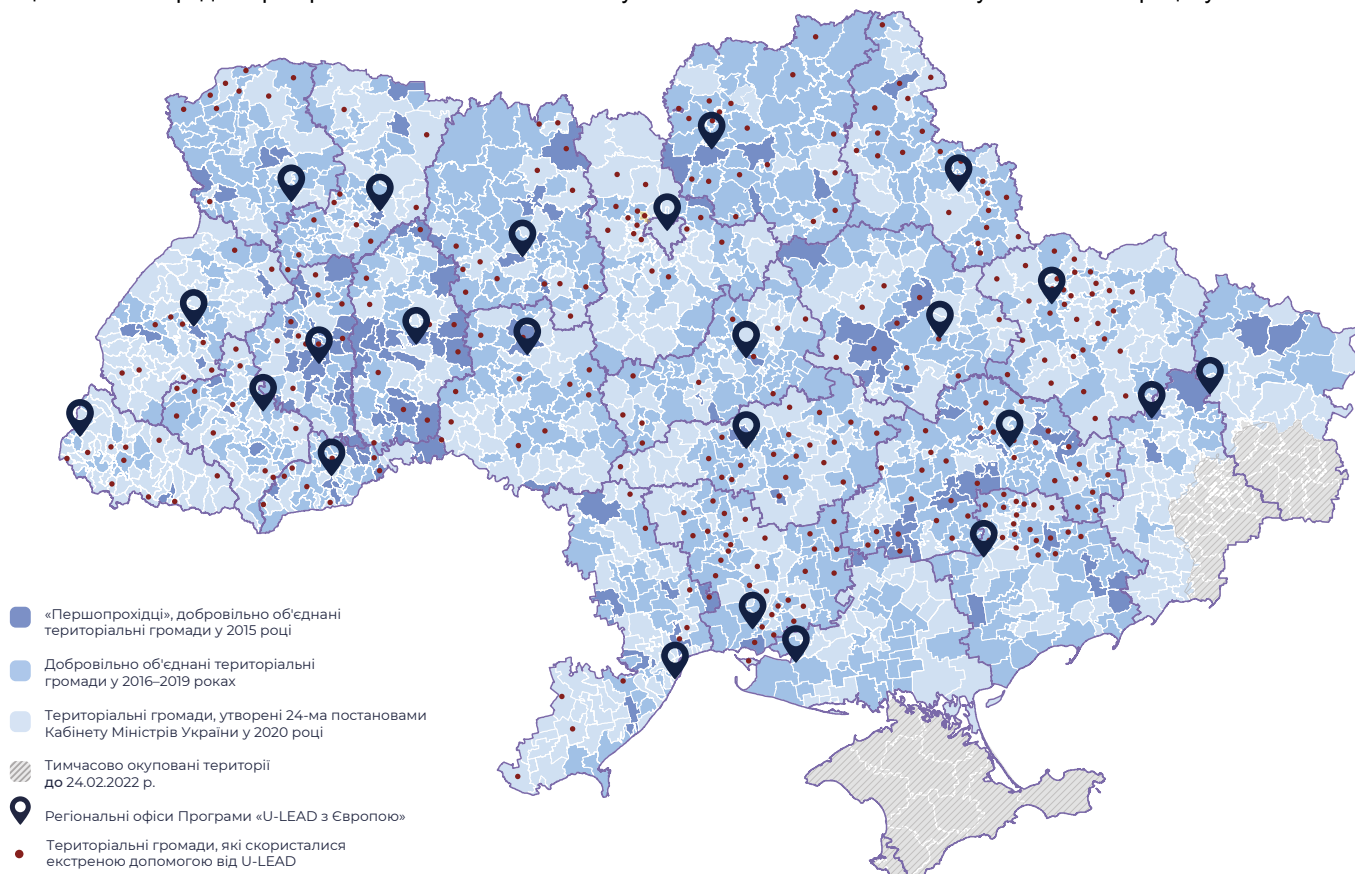
Децентралізація в Україні, яка розпочалася у 2014 році, відкрила новий шлях до посилення розвитку на місцях та побудови здорової демократії відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування. Станом на жовтень 2020 року 11 000 малих та розосереджених громад об'єдналися у 1 470 потужніших громад. Вони отримали більше відповідальності, повноважень та відповідних фінансових ресурсів, що зробило реформу однією з найпопулярніших в Україні, яку високо оцінили її міжнародні партнери.

ГРОМАДА І ВІЙНА:

Війна, що триває, суттєво впливає на українські громади, які є основою багаторівневої системи управління в Україні. Потужне місцеве самоврядування, посилене реформою, довело, що воно є запорукою стійкості України. Кожна громада найкраще знає потреби своєї місцевості та мешканців, долаючи виклики, спричинені російським вторгненням, виконуючи численні завдання та надаючи основні муніципальні послуги в умовах воєнного стану.

ГРОМАДА ТА ЇЇ МАЙБУТНЄ:

Збереження темпів виконання амбітної програми децентралізації в Україні та проведення ефективної регіональної політики наблизить Україну до вступу в ЄС. Це також матиме вирішальне значення для відновлення та відбудови країни під час та по завершенні війни. Для ефективного проведення реформи в умовах війни та післявоєнної відбудови необхідні подальші законодавчі кроки, які мають бути ухвалені в межах інклюзивного консультативного процесу.

Чинна стратегія U-LEAD та окремі внески з 2016 року

«U-LEAD з Європою» дотримується комплексного підходу у підтримці українських громад під час війни. Всі заходи адаптовані до потреб воєнного часу та впорядковані за **основними напрямками стратегічної концепції** посилення стійкості громад:

- **Стовп 1 – Реформа та вступ до ЄС:** U-LEAD має на меті посилити спроможність ключових гравців національного та місцевого рівнів формувати та скеровувати реформу місцевого самоврядування, зокрема узгоджувати її з регіональною політикою та галузевими реформами в контексті відновлення України та її підготовки до членства в ЄС.
- **Стовп 2 – Відновлення в усіх регіонах:** U-LEAD організовує різноманітні заходи, спрямовані на підвищення спроможності українських громад, зосереджуючись на громадах із населенням менше 50 000 мешканців. Експертна підтримка охоплює найважливіші теми, зокрема, енергетичну і продовольчу безпеку та бюджетні питання. Це робить громади стійкішими до випробувань під час війни та сприяє швидкому й ефективному відновленню.
- **Стовп 3 – Місцеві відбудова і розбудова:** U-LEAD підтримує територіальні громади у підготовці критично важливих проєктів з відбудови, які мають вирішальне значення для відбудови України на місцях. Діяльність U-LEAD з відбудови також охоплює сприяння співпраці між муніципалітетами ЄС та громадами України.

Продовжуємо реформи – будуємо майбутнє

«U-LEAD з Європою» надає політичні та юридичні консультації, включаючи підтримку регіональної політики в контексті вступу України до ЄС, зміцнює фінансову та бюджетну спроможність громад, а також доброчесність та прозорість на місцевому рівні.

- U-LEAD співпрацює з **Комітетом Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування**, а також з Міністерством розвитку громад та територій України, сприяючи приведенню законодавства України у сфері місцевого самоврядування та регіонального розвитку у відповідність до законодавства ЄС.

Конгрес місцевих та регіональних влад при Президенті України

- У контексті вступу до ЄС U-LEAD надає **юридичні та політичні консультації**, щоб дорожня карта **Реформи державного управління (РДУ)** відповідала очікуванням ЄС. U-LEAD підтримала **процес скринінгу РДУ** для забезпечення належного узгодження законодавства.
- У 2023 році U-LEAD активно долучилась до оновлення **Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки (ДСРР)** шляхом участі в експертних обговореннях та підготовки пропозицій в частині політик. U-LEAD також підтримав Стратегічну екологічну оцінку (СЕО) для переглянутої ДСРР забезпечивши її узгодження з принципами сталого розвитку. Ці зусилля зміцнюють структуру регіональної політики України, особливо в контексті майбутнього вступу до ЄС.
- U-LEAD підтримала розробку та прийняття **15 законодавчих актів** з питань розвитку місцевого самоврядування. Наразі експерти надають підтримку у розробці підзаконних актів, що впливають із Закону «Про адміністративну процедуру».
- Підтримка незалежного суспільного мовлення через співпрацю з **Національною суспільною телерадіокомпанією України** з особливим акцентом на доброчесність. Сприяння регіональній сталості та стійкості через підтримку гіперлокальних кореспондентських мереж «Суспільного» шляхом розбудови незалежних журналістських центрів у віддалених районах. Вже **42 кореспонденти** пройшли навчання та **16 підписали довгострокові контракти** і працюють над висвітленням новин у громадах. Децентралізація та доброчесність у місцевому самоврядуванні адвокувалися за допомогою створення та виходу в ефір **12 випусків ток-шоу «Як справи?»**. Випуски охоплювали різноманітні питання місцевого самоврядування, життя громад та підтримки розвитку місцевого медіа-середовища, що дозволило зробити віддалені громади більш видимими на національному рівні. Загальне орієнтовне **охоплення цих випусків становить 1 066 616** через перегляд ефіру «Суспільне», та ще **18 400 переглядів** програми на YouTube.
- Спільно з **Національним агентством з питань запобігання корупції** U-LEAD провела низку освітніх заходів та заходів, спрямованих на розбудову спільнот, таких як кращі практики доброчесності та форум доброчесності громад. У 2023-2024 роках у партнерстві з Міністерством розвитку громад та територій U-LEAD втілила ініціативу «Будинок доброчесності», завдяки якій понад **5 500 державних службовців, представників органів виконавчої влади, представників громад та місцевих уповноважених з питань запобігання та виявлення корупції** отримали доступ до гібридної освіти у сфері протидії корупції.
- U-LEAD підтримує дослідження, спрямовані на пошук **обґрунтованих рішень для посилення фінансової спроможності територіальних громад**, зокрема щодо удосконалення системи адміністрування місцевих податків, реформування системи сплати ПДФО та підвищення ефективності управління муніципальним майном.
- U-LEAD підтримує **два** відомі дослідницькі центри з метою **проведення високоякісних досліджень** щодо стійкості громад під час війни.

Розбудова спроможності громад до опору та кращого відновлення

U-LEAD надає підтримку місцевим посадовцям у підвищенні їхньої спроможності підготуватися до роботи в умовах воєнного часу, продовжувати рух до відновлення та узгоджувати свою діяльність відповідно до законодавчих змін.

- U-LEAD пропонує посадовим особам місцевого самоврядування заходи з розвитку спроможності, які охоплюють основні теми для управління громадами під час війни. З 2016 року U-LEAD провела **навчальні заходи** для майже **685 000 представників** територіальних громад. У 2022-2024 роках було проведено майже **24 000 навчальних заходів** за участю представників понад **1 400 громад**.
- З моменту проведення місцевих виборів у жовтні 2020 року U-LEAD впровадила низку комплексних навчальних програм: **826 заходів «Перші кроки»** для новостворених громад (**5287 учасників** із **1 160 громад**), **52 семінари «Кроки для керівників»** для керівників **162 громад** та **3 900 заходів «Кроки для спеціалістів»** для представників **1 439 громад**, пропонуючи посадовим особам органів місцевого самоврядування якісні навчальні матеріали, стислі, але ґрунтовні навчальні онлайн-заходи та оперативну консультативну підтримку.
- З 2023 року U-LEAD скорегувала свою **програму підтримки** відповідно до потреб громад. Так, **48 громад** розробили документи, необхідні для створення систем внутрішнього контролю та аудиту, **46 громад** підготували **стратегії комунікації змін**, разом із планом їх реалізації, **30 громад** успішно напрацювали та затвердили **власні муніципальні енергетичні плани**, **32 громади** розробили **програми інтеграції ВПО в громадах**, **20 громад** підготували плани впровадження **Програми забезпечення безпекового простору громади на 2023-2025 роки**, **21 громада** провела аудит земельних ресурсів.
- U-LEAD успішно завершила реалізацію **10 місцевих проєктів**, які допомогли **громадам 10 областей** вирішити нагальні проблеми, пов'язані з продовольчою, енергетичною безпекою та роботою з ВПО.
- U-LEAD реалізувала низку ініціатив для підтримки жінок на місцях: онлайн-курс **«Права жінок у моєму місті: виклики війни»** для понад **160 учасниць**, програма підтримки **«Розвиток потенціалу жінок-ВПО в Україні»** для **93 жінок-ВПО**, проєкт **«Підтримка жінок-лідерок у подоланні наслідків війни»** для **6 громад**, створення Центру підприємництва та психологічної стабільності **«Сталеві магнолії»** у Шепетівці, **«Школа жіночого лідерства»** для жінок з **6 областей**.
- У 2023 році U-LEAD надала експертну підтримку **35 громадам** у підготовці **стратегій місцевого розвитку** та допомогла громадам подати **40 проєктів** місцевого та регіонального розвитку на різні конкурсні програми.
- U-LEAD підтримала реалізацію **17 проєктів з розвитку волонтерства в громадах** та **10 проєктів**, спрямованих на **розвиток малого бізнесу**.
- U-LEAD реалізувала **інноваційний проєкт «Ефективне управління мережею закладів охорони здоров'я в децентралізованому середовищі»**: проведено **17 онлайн-вебінарів**, консультацій та майстер-класів, розроблено навчальні матеріали та презентації.
- Експерти U-LEAD допомогли **48 громадам** розробити плани спроможної освітньої мережі та **43 громадам** підготувати плани мережі первинної медичної допомоги.
- U-LEAD перезапустила навчальну онлайн-платформу **U-LEARN**. Видано **2 743 сертифікати** про успішне проходження курсу або навчальної програми.

Екстрена допомога від U-LEAD від початку повномасштабної війни

1 З 24 лютого 2022 року було закуплено та доставлено три типи пакетів екстреної допомоги до **333 найбільш постраждалих територіальних громад** по всій Україні.

- До складу **пакету «Прихисток»** увійшли предмети першої необхідності, такі як намети, каремати, спальні мішки, ковдри, баки для технічної води, генератори та базові рюкзаки для ВПО з особистими речами, продуктами харчування, медичними та гігієнічними засобами, щоб поліпшити умови для ВПО.
- Пакети «Ремонт»** містили генератори, колісні навантажувачі, бензорізи, відрізні кола, бензопили та ріжучі ланцюги, за допомогою яких постраждали громади розбирають завали та відновлюють критично важливу інфраструктуру.
- До складу **пакетів «Освітлення»** входили генератори та освітлювальні стовпи, що дозволяють громадам проводити відновлювальні роботи в нічний час.

500		Пакет «Прихисток»
201		Пакет «Ремонт»
250		Пакет «Освітлення»
16		Додаткові допоміжні пакети (генератори, бензопили)
167		Палети з гігієнічними наборами (по 60 коробок)
56		Палети з консервованими продуктами

2 424 генератори, що увійшли до складу екстрених наборів, були використані громадами для ремонту об'єктів критичної інфраструктури, перекачування води та облаштування своїх центрів незламності, щоб пережити важку зиму 2022–2023 років.

2 З жовтня 2023 року U-LEAD спільно з Міністерством відновлення за фінансової підтримки німецького уряду впровадила ініціативу «Зміцнення стійкості на місцях. Підтримка екстрених ремонтів у громадах». У рамках проєкту

до кінця вересня 2024 року **100 постраждалих від війни громад** отримали транспортні засоби для підтримки відбудови, зокрема **165 мікроавтобусів**, **30 транспортерів**, **20 компактних навантажувачів**, **10 пікапів** і **15 вантажівок з кранами**.

Вони також отримали **100 наборів інструментів**, у які входять по два генератори, два LED-прожектори, бетономішалка, бензопили, перфоратори, ударні шуруповерти, кутові шуруповерти, мотошліфувальна машина або електродриль.

Підтримка місцевої відбудови та стійкості

U-LEAD підтримує громади у підготовці проєктів із відновлення, використовуючи потенціал цифрової трансформації, та сприяє міжнародному міжмуніципальному діалогу задля відбудови України.

- U-LEAD допомагає **20 громадам** підготувати **25 якісних проєктів** відновлення у сфері освіти, охорони здоров'я, поводження з відходами, транспорту, водопостачання і водовідведення. Проєкти відповідають принципу «відбудувати краще, ніж було», відповідають стандартам енергоефективності, якості, інклюзивності та безпеки. Більш ніж **пів мільйона громадян України з 11 регіонів** отримають кращий доступ до послуг після впровадження проєктів.
- U-LEAD підтримала підготовку **Стратегічної екологічної оцінки та відповідного Плану дій**.
- U-LEAD підтримала **24 громади у розробці планувальної документації відновлення**: програм комплексного відновлення та планів відновлення і розвитку.
- U-LEAD співпрацює з **Державним агентством відновлення та розвитку інфраструктури України**. Зокрема завдяки U-LEAD Агентство здійснило моніторинг якості проєктно-кошторисної документації для **8 проєктів відновлення**, які були профінансовані.
- У рамках ініціативи «**Мости довіри**» упродовж 2020-2024 рр. U-LEAD відіграла ключову роль у сприянні створенню **94 партнерств, 47 з яких офіційно оформлені**, між громадами України та країн ЄС.
- U-LEAD розвиває співпрацю між **данським муніципалітетом Гульборгсунн та 9 українськими громадами**: у 2024 році в рамках цього партнерства відбувся **1 навчальний візит** муніципальних фахівців до Гульборгсунна та **2 візити** представників Гульборгсунна в Україну. Організовано **3 офлайн-практикуми** та **1 онлайн-семінар**, під час яких українські експерти ознайомилися з данським досвідом місцевого самоврядування та представили власні досягнення.
- Спільно з **Радою європейських муніципалітетів та регіонів та Асоціацією міст України** U-LEAD підтримує розробку **48 інвестиційних проєктів** українських партнерських громад і сприяє їх активному залученню в межах Європейського альянсу міст та регіонів для відновлення України.
- U-LEAD у співпраці з **Мережею асоціацій місцевих органів влади Південно-Східної Європи (NALAS)** до Ініціативи «Мости довіри» залучила Болгарію, Хорватію, Румунію, Північну Македонію та Чорногорію. Встановлено **10 нових партнерств** і реалізовано **10 менторських програм**.
- Спільно з **Фондом міжнародної солідарності Республіки Польща** U-LEAD організувала стажування у польських гмінах для представників **25 громад**, які в результаті розробили проєктні пропозиції у співпраці з партнером з ЄС. 2024-го було профінансовано **5 найкращих пропозицій**.
- Разом із **Центром європейської перспективи** U-LEAD розбудовує співпрацю між **10 українськими та словенськими партнерами** шляхом навчання та обміну досвідом. **9 програм наставництва** вже успішно організовано у 2024 році.
- Спільно з **Європейською асоціацією місцевої демократії** U-LEAD налагоджує партнерства між українськими та європейськими муніципалітетами шляхом створення або розширення Агенцій місцевої демократії у Дніпропетровській, Харківській та Вінницькій областях.

Відновлення місцевих шкіл задля стійкості

- У 2023-2024 роках за підтримки Служби зовнішньополітичних інструментів Європейської Комісії U-LEAD **реалізувала ініціативу** «Відновлення місцевих шкіл задля стійкості» з метою сприяння відновленню доступу до освіти у громадах, які постраждали від війни.
- У співпраці з БФ «Сміливі» U-LEAD відновила пошкоджені **45 приміщень у 12 школах** у Київській, Чернігівській та Харківській областях.
- Спільно з БФ «SavED» U-LEAD створила **25 цифрових навчальних центрів «Вулик»** у Київській, Чернігівській, Харківській та Миколаївській областях. **Понад 12700 учнів 21 громади** отримали доступ до безпечних просторів навчання та дозвілля.
- У співпраці з ГО «Про.Світ» U-LEAD підтримала створення безпечного середовища для навчання дітей. Розроблено навчальну програму «**Безпечна громада**», за якою підготовлено **60 тренерів із 17 регіонів України**. Вони, в свою чергу, навчили **780 освітян із 440 закладів середньої освіти**.

